

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1918 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. dels ock två i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Stärner, Rogberg, greve Spens, Dahl, Köhlin *), Permansson, Klefbeck, Lagerkvist, Lindqvist i Kosta, Lindley Ernst, Karlsson i Fjäl, Helger, Svensson i Betingetorp, Johansson i Trollhättan och Andersson i Knäppinge *).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 2 april 1918 dagtecknad proposition, nr 220, vilken blivit hänvisad till lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft två inom andra kammaren i ämnet väckta motioner, nr 112 av herr *Olsson* i Kollungeröd och nr 376 av herr *Björck*.

Beträffande grunderna för ifrågavarande lagförslag får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I fråga om vad motionärerna hemställt samt vad de till stöd för sina yrkanden anfört hänvisas till motionerna, i den mån desamma icke finnas återgivna här nedan i samband med behandlingen av de särskilda bestämmelserna i lagförslaget.

Det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade lagförslaget är enligt motiveringen avsett att ersätta dels lagen den 30 maj 1916 om fastställande av högsta pris å vissa varor vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden m. m., vilken författning genom lag den 27 april 1917 förklarats skola äga fortsatt tillämpning till och med den 30 april 1918, dels ock den därtill sig anslutande lagen den 14 juni 1917 med viss föreskrift angående handel med varor, för vilka bestämts högsta pris, vilken lag jämväl upphör att gälla med utgången av innevarande april månad. Den nya lagen överensstämmer i huvudsak med gällande lagstiftning; de väsentligaste avvikelserna innebära dels en utvidgning av ansvarsbestämmelserna, dels ett upptagande i lagen av stadgande om andel till åklagare och angivare av utdömda böter.

I likhet med föredragande departementschefen finner utskottet, att åt ifrågavarande lagstiftning bör förlänas fortsatt giltighet. Utskottet har emellertid vid granskning av de särskilda stadgandena i förslaget och i ämnet väckta motioner föranlåtits till vissa här nedan angivna ändringsförslag och uttalanden.

2 §.

I lagförslaget har liksom i gällande maximiprislag bland annat föreskrivits, att av Konungens befallningshavande meddelat förordnande om maximipris, dess återkallande eller upphörande, skall, så snart ske kan, införas i en eller flera tidningar i orten. Utskottet förutsätter, att Konungens befallningshavande vid tillämpning av förevarande stadgande skall låta sig angeläget vara att tillse, att omförmälda kungörande städse sker i tidningar, som genom spridning inom olika grupper av befolkningen bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom.

8 § 1:sta stycket.

Enligt första stycket i denna paragraf har stadgats straff, icke blott såsom i gällande maximiprislag för den, som med vetskap därom, att för vara gäller fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre

pris, utan jämväl för den, som med nämnda vetskap i avsikt att för avyttring förvärva varan, för densamma bjuder högre pris. Angående upptagande i lagen av denna bestämmelse anförde departementschefen till statsrådsprotokollet:

»Från olika håll — — — — har framställt det önskemål, att då maximerad vara avyttras till överpris, straff skulle ådömas icke blott säljaren utan även köparen. För min del vill jag icke förneka, att vissa skäl kunna tala för en sådan anordning. Det synes mig dock knappast vara tillrådligt att nu bestämma straffpåföljd för köparen såsom en allmän regel. Däremot torde det icke möta betänkligheter att för särskilda fall straffbelägga även köparens medverkan vid sådana köpslut som nyss nämnts. Ett kriminaliserande av köparens handling synes vara av förhållandena särskilt påkallat i de fall, då någon för överpris tillhandlar sig maximerad vara, icke för sitt eget behov, utan i illojalt spekulationssyfte. En dylik mellanhandstrafik är, även vad maximerade varor beträffar, visst icke ovanlig. Det har klagats över att dylika mer eller mindre yrkesmässiga uppköpare gå från butik till butik i staden eller från gård till gård på landet och för överpris tillhandla sig maximerade varor i syfte att där- efter själva avyttra dem, givetvis med ytterligare pristillägg. Då en sådan mellanhand i sin ordning försäljer varan för överpris, blir han ju redan nu straffbar enligt maximiprislagen, men det har visat sig önskvärt, att mellanhandens verksamhet göres straffbar redan på ett tidigare stadium. Under nu angivna förutsättningar torde således vid handel med vara, för vilken gäller maximipris, köparen böra underkastas ansvar lika väl som säljaren. Härvid torde, i analogi med vad som nu gäller för säljaren, vilken ju redan genom själva saluhållandet gör sig förfallen till straff, ansvar för köparen böra inträda i och med ett anbuds avgivande. I enlighet med vad jag nu anför har i förevarande paragraf av förslaget tillagts en bestämmelse om straff för den, som med vetskap därom, att för vara gäller fastställt maximipris, i avsikt att för avyttring förvärva varan bjuder högre pris för densamma.»

Herr Olsson i Kollungeröd har i sin motion — vilken blivit väckt, innan den kungl. propositionen förelagts riksdagen — hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta att i tillämpliga delar samma straffpåföljd bestämmas för såväl köparen som säljaren vid överskridande av lagstadgade maximipris. Till stöd härför anföres huvudsakligen, att det ofta är köparen — vilken i regel bättre känner gällande maximipris — som genom att överbjuda varan lockar säljaren att förbryta sig,

Motioner.

och att det ej kan vara riktigt, att den som bär den huvudsakliga skulden för ett lagbrott, skall vara fri från straff.

Jämväl herr Björck har yrkat, att straff måtte stadgas för köpare såsom en allmän regel, således oberoende av om köpet skett för avyttring eller för egen förbrukning. Som skäl för denna sin hemställan framhåller motionären, att från den lojale medborgarens synpunkt sett straff för köpare ter sig såsom alldeles oundgängligt, om brutal egennytta och hänsynslöst åsidosättande av den moraliska rättens bud skola i någon mån kunna av samhället hållas inom skrankorna.

Utskottet.

Ehuru väl köparens förfarande att för en vara bjuda högre pris än maximipris kan vara av den beskaffenhet, att straffpåföljd kan ifrågasättas, har utskottet på de av departementschefen anförda skäl dock stannat vid att tillstyrka, att köparen underkastas ansvar allenast, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, för det fall, att köparen i avsikt att för avyttring förvärva varan bjuder högre pris än maximipris.

Motion.

Herr Björck har vidare i sin motion hemställt, att brott mot ifrågasvarande lag måtte, därest omständigheterna äro synnerligen försvårande, beläggas med straffarbete i högst 2 år. Till stöd härför anføres huvudsakligen, att det utan vidare syntes klart, att i närvarande tid inga brott ur samhällets synpunkt kunde te sig mera svårartade än de, som innebure ett frånhändande av medmänniskorna deras rättmätiga andel av tillgängliga begränsade förråd, därigenom att de ekonomiskt bättre ställda vid sidan av ransoneringen tillskansade sig med stöd av guldets makt större del av dessa förråd, än som egentligen borde tillkomma dem. Emellertid syntes den föreslagna lagstiftningen icke med tillräcklig skärpa reagera mot brottslighet av denna högeligen samhällsfarliga art. Böter kunde icke anses som ett tillräckligt effektivt straff för avvärjande av nämnda samhällsfara. Här om någonsin syntes straffarbete genomgående böra inrymmas som straffform för antisocialiteten.

Utskottet.

Jämväl utskottet finner förseelser mot bestämmelser av nu ifrågasvarande art någon gång kunna vara av den allvarliga beskaffenhet, att frihetsstraff bör följa på desamma. Utskottet, som emellertid anser, att straffarbete näppeligen bör ifrågakomma, hemställer alltså om sådan ändring i 8 § första stycket, att, därest omständigheterna äro synnerligen försvårande, må dömas till fängelse i högst sex månader. Samma straffbestämmelse torde jämväl böra införas i paragrafens tredje och

fjärde stycken. Av nu föreslagna ändringar påkallas jämväl viss jämkning i 10 §.

Herr Björck har slutligen i sin motion yrkat, att fastställande av bötesstraff för nu omhandlade förseelser måtte ske i förhållande till den brottsliges årsinkomst. Genom en sådan åtgärd, framhåller motionären, skulle bötesstraffets efter den dömdes växlande ekonomiska ställning olikartade inverkan kunna på ett effektivt sätt undanröjas.

Motion.

Såsom motionären erinrat, har professor J. Thyrén i sitt principbetänkande angående strafflagens reformering förordat en omläggning av bötesstraffet i den riktning, motionären föreslår. Hur önskvärd en dylik omläggning än kan vara, lärer det vara uppenbart, att en sådan icke kan nu införas i en enstaka lag på speciallagstiftningens område.

Utskottet.

8 § 2:dra och 3:dje styckena.

I det till lagrådet remitterade lagförslaget hade i dess 1 och 4 §§ införts bestämmelser, avsedda att utmärka, att vad i lagen stadgades om varas saluhållande till högre pris än maximipris och om tillgodogörande av högre belopp för kostnad än enligt 4 § bestämts skulle äga tillämpning jämväl där vederlaget utginge i annat än penningar. Till stöd härför anförde departementschefen till statsrådsprotokollet:

»Folkhushållningskommissionen har — — — — anført, att tvekan uppstått, huruvida lagen vore tillämplig även för det fall, att för vara eller prestation, varå satts maximipris, begärdes vederlag, icke i penningar, utan i annan vara, vars marknadsvärde överstege maximipriset. Visserligen hade i allmänhet lagens mening ansetts vara, att jämväl ett sådant utbudande till byte omfattades av lagen, men ett visst stöd för en motsatt uppfattning kunde hämtas från de i nuvarande 7 § använda orden 'håller varan till salu för högre pris eller för kostnaden gör sig högre belopp till godo'. Då emellertid utbytet i den allmänna handeln av maximerade varor numera i stor utsträckning skedde med vara som vederlag i stället för penningar, borde uppenbarligen lagens bestämmelser i nu anmärkta hänseende förtydligas, så att det klart bleve utsagt, att vad i lagen stadgades om varas saluhållande till högre pris än det varan enligt maximiprislagen åsatta och om tillgodogörande av högre belopp för kostnad än enligt 4 § bestämts skulle äga tillämpning jämväl där vederlaget utginge i annat än penningar. I enlighet med vad kommissionen sålunda hemställt, har jag, till förekommande

av all tvekan härutinnan, låtit i 1 och 4 §§ av förslaget införa uttryckliga bestämmelser i nu angivna hänseende.»

I infortrat yttrande över lagförslaget fann lagrådet den sålunda ifrågasatta utvidgningen av lagens tillämpningsområde vara ägnad att väcka betänkligheter. Överlåtaren av maximerad vara skulle bli stållad inför tvånget att i varje fall bilda sig ett omdöme, huruvida motprestationen i värde överstege maximipriset eller ej. Tydligt måste det härvid ej sällan hända, att han icke tilltrorde sig träffa ett avgörande, som kunde godtagas även av vederbörande myndighet. Den samvetsgranne komme sålunda att av lagbestämmelsen avhållas från mången kanske fullt lojal varuomsättning. Av departementschefens yttrande framginge, att uppmärksamheten närmast varit riktad på den händelse, att vederlaget utgjorde annan vara med marknadsvärde överstigande maximipriset. Ofta torde emellertid sådan vara, som lämnas i byte mot den maximerade, icke förekomma i öppna marknaden, liksom naturligtvis motprestationen till denna kunde utgöras icke av vara utan av arbete, viss förmån av ekonomisk natur, o. s. v. Svårigheterna att bestämma vad som finge anses utgöra gällande marknadsvärde vore ock påtagliga. Måhända ville man anse, att med försäljning över maximipriset borde likställas åtminstone det fall, att i vederlag lämnades vara, som även den vore maximerad och vars efter maximipriset beräknade värde vore högre. Härvid erinrades emellertid, att försäljning under maximipris vore fullt tillätlig. Slutligen framhölls, att, därest överlåtaren av den maximerade varan betingade sig ett vederlag, som han insett eller bort kunna inse vara med hänsyn till föreliggande omständigheter uppenbart oskäligt, hans förfarande vore straffbart redan enligt lagen den 19 juni 1917 med vissa bestämmelser mot oskäliga pris under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Lagrådet hemställde fördens skull, att ifrågavarande i förslagets 1 och 4 §§ intagna bestämmelser måtte få utgå.

För den händelse emellertid stadganden med nu ifrågavarande syfte fortfarande skulle anses önskliga, yrkade lagrådet, att berörda bestämmelser måtte, till sin avfattning på visst sätt jämkade, överflyttas till 8 §. En av lagrådets ledamöter ansåg dessutom, att — med hänsyn till de många skäl, såsom angelägenheten att bli va av med ett för stort lager, önskan att hjälpa och så vidare, som kunde medföra, att en innehavare av en vara kunde vilja avhända sig densamma mot ett vederlag, som i värde vider understege varans värde, beräknat efter maximipris eller marknadpris — de eventuellt ifrågasatta straffbestämmelserna i 8 § borde avfattas så, att såsom villkor för straffbarhet uppställdes, ej blott att veder-

lagets värde uppenbart överstege värdet å den persons vara efter maximipris räknat, vilkens bestraffning ifrågasattes, utan även att av omständigheterna i övrigt tydligt framginge, att syftet med transaktionen varit att kringgå bestämmelserna i förevarande lag.

Vid ärendets förnyade föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet förklarade departementschefen efter att hava redogjort för innehållet av lagrådets utlåtande, att han för sin del visserligen icke ville förneka, att ett visst fog kunde finnas för de inom lagrådet uttalade betänkligheterna, men att han dock icke kunde tillmäta dem avgörande betydelse. Vägande praktiska skäl syntes tala för bibehållande av bestämmelser i förevarande syfte. Såsom folkhushållningskommissionen vitsordat, bedreves för närvarande i stor utsträckning byteshandel med maximerade varor. Det vore klart att, därest ett sådant varuutbyte finge ohindrat fortgå, det mål, vartill lagstiftningen om maximipris syftade, måste komma att förfelas. Vidkommande däremot överflyttningen av ifrågasvarande bestämmelser till 8 § hade förslaget omarbetats i enlighet med vad därutinnan av lagrådets flesta ledamöter hemställts.

I likhet med lagrådet finner utskottet det möta betänkligheter att på sätt föreslagits i propositionen förklara maximiprislagens bestämmelser äga tillämpning, jämväl där vederlaget utgår i annat än penningar. Då emellertid, på sätt departementschefen anför, skäl kunna anföras jämväl för upptagande i lagen av en dylik bestämmelse och syftet med maximiprislagen skulle i viss mån förfelas, därest varuutbytet i hela dess omfattning finge ohindrat fortgå, har utskottet ansett sig böra stanna vid att, med ett tillägg i förtydligande syfte, förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

§ 10.

På sätt ovan vid 8 § första stycket anförts, har den i 8 § vidtagna straffhöjningen föranlett viss jämkning i 10 §.

12 §.

I förevarande paragraf har bland annat föreslagits, att viss begränsad andel av enligt lagen ådömda böter skall tillfalla vederbörande åklagare och angivare. Något dylikt stadgande återfinnes icke i gällande lagstiftning i ämnet. Enligt motiveringen för den föreslagna ändringen framgår, att en dylik ändring synts folkhushållningskommissionen angelägen. Samma skäl till ökande av åklagarens nit och av allmänhetens

intresse för övervakande av kristidslagstiftningens efterlevnad, vilka för-
anlett bestämmelser om andel till åklagare och angivare i böter, utdömda
enligt de av Kungl. Maj:t utfärdade kristidsförfattningarna, talade enligt
kommissionens mening för införande av enahanda bestämmelser i maximi-
prislagen; och det kunde i varje fall icke anses lämpligt, att i kon-
kurrensen om åklagarmaktens arbetskraft ställa tillämpningen av maximi-
prislagens föreskrifter i sämre ställning än övriga kristidsförfattningars.
Att maximiprislagens efterlevnad lämnat mycket övrigt att önska kunde
icke bestridas; och även om antalet däremot begångna förseelser varit
stort, hade dock antalet beivrade sådana varit förvånande obetydligt.

I fråga om ett dylikt stadgande anförde departemenschefen, att
han visserligen måste ur principiell synpunkt anse det mindre tilltalande,
att åklagaren genom bekommande av bötesandel premierades för utöv-
ningen av honom åliggande tjänsteplikt, men att han med hänsyn till
förevarande lagstiftnings provisoriska natur och då enligt nyssnämnda
kristidsförfattningar åklagaren tillagts andel i utdömda böter, ansett sig
kunna tillmötesgå kommissionens hemställan.

Då riksdagen senast under förra året i skrivelse till Kungl. Maj:t
uttalat sig för en indragning eller i varje fall begränsning av åklagarens
andel i böter, samt utskottet icke finner det med nödvändighet av be-
hovet påkallat, att i förevarande lag dylik andel tillerkännes åklagare,
har utskottet icke ansett tillräckliga skäl föreligga för att i en lagstift-
ning, där dylik rätt till bötesandel hittills icke förekommit, nu införa
denna rätt. Utskottet har likaledes ansett, att ej heller angivare bör
tillerkännas andel i böter. I enlighet härmed har förevarande paragraf
omarbetats.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl.
Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i
oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga
följande

Lag

om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, att inom riket eller del därav pris å livsmedel, foder för kreatur, vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, beklädnadsvara eller annan dylik förnödenhet stegras väsentligt högre än förhållandena påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt, i erforderlig omfattning förordna, att vid frivillig försäljning av sådan vara skäligt, av Konungen bestämt pris ej må överstigas.

Högsta priset å vara må, ändå att varans beskaffenhet är lika, bestämmas olika för särskilda delar av riket, så ock för olika slag av handel.

Från förordnande, som ovan sägs, må Konungen medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

2 §.

Har Konungen förklarat sådana förhållanden, som i 1 § avses, vara för handen och inträder inom kommun sådan prisstegring, som i nämnda paragraf sägs, i fråga om livsmedel, foder för kreatur eller vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, må, i den mån högsta pris för sådan vara ej är för kommunen gällande på grund av förordnande, som av Konungen jämlikt 1 § meddelats, Konungens befallningshavande, när så finnes nödigt, på förslag av livsmedelsnämnd, kommunalnämnd eller magistrat eller eljest, i erforderlig omfattning förordna, att vid detaljhandel med varan inom kommunen skäligt, av Konungens befallningshavande bestämt pris ej må överstigas. Från dylikt förordnande äge Konungens befallningshavande medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Innan förordnande som nu sagts meddelas, skall livsmedelsnämnd hava haft tillfälle att yttra sig i ärendet.

Konungens befallningshavandes förordnande skall ofördröjligen underställas Konungens prövning och fastställelse; gällande dock förordnandet omedelbart till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda av Konungen bestämt.

Förordnandet skall, så snart ske kan, uppläsas i kommunens kyrka eller kyrkor samt införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar i orten. Där sådant förordnande av Konungens befallningshavande återkallats eller av Konungen efter underställning eller eljest upphävt, skall även detta kungöras i den ordning, som nu angivits.

3 §.

Vägrar den, som i avsevärd myckenhet innehar någon för honom eller hans hushåll eller för annan av honom idkad näring än handel uppenbarligen ej behöfelig vara, för vilken gäller av Konungen enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris, att sälja varan till sådant pris och finnes varans försäljning vara erforderlig för tillgodoseende av behovet av dylik vara, äge Konungens befallningshavande låta, genom livsmedelsnämnds försorg eller i annan lämplig ordning, för innehavarens räkning och på hans bekostnad sälja varan till det fastställda priset eller, där Konungens befallningshavande på grund av särskilda omständigheter så finner skäligt, till nämnda pris minskat med högst tio procent.

Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning, där borgenär såsom pant eller eljest under panträtt innehar vara, som i första stycket avses, eller har rätt att kvarhålla sådan vara såsom säkerhet för sin fordran; och njute borgenären rätt till betalning ur köpeskillingen.

Konungens befallningshavandes beslut om varas försäljning skall gå i verkställighet, ändå att det överklagas.

4 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, att kostnad för transport eller tillhandahållande av vara, som i 1 § sägs, stegras väsentligt högre än förhållandena påkalla, äge Konungen, där så provas nödigt,

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

i erforderlig omfattning förordna, att sådan kostnad ej må överstiga skäligt, av Konungen bestämt belopp; och skall vad i 1 § andra och tredje styckena stadgas äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Gäller för vara enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris eller har någon till offentlig myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket vara må av honom försäljas, må ej, i vidare mån än som överensstämmer med offentlig myndighets anordning, såsom villkor för varans försäljning fordras, att jämväl annan vara inköpes.

6 §.

Har Konungen förklarat sådana förhållanden, som i 1 § avses, vara för handen, äligger en var att, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, lämna upplysning, huruvida och i vilken myckenhet han innehar vara, som i nämnda paragraf omförmäles.

Vägrar någon vid sådan förfrågan att lämna den begärda upplysningen eller finnes skälig anledning misstänka, att han söker vilseleda om sitt innehav av varan, äge Konungens befallningshavande låta verkställa undersökning av salubod, magasin, kontor eller annan lägenhet, varöver han förfogar, samt taga del av hans handelsböcker och andra dylika handlingar.

Vad vid sådan undersökning inhämtas må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med undersökningen avsedda ändamål.

7 §.

Då förklarande, som i 2 § sägs, av Konungen meddelats, äge Konungens befallningshavande, därest till följd av livsmedelsnämnds, kommunalnämnds eller magistrats anmälan eller eljest sådant finnes av behovet påkallat, att beträffande detaljhandel med vara, som i nämnda paragraf avses, för kommun eller del av kommun meddela särskilda föreskrifter:

angående skyldighet för handlande att i eller vid försäljningslokalen hava uppsatt anslag med prisuppgifter av viss beskaffenhet,
angående skyldighet att sälja visst slags vara efter vikt eller efter mått eller

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

angående förbud mot att, på en gång eller under viss tid, sälja till samme förbrukare eller samma hushåll mer än viss angiven myckenhet av vara eller att sälja av viss vara annorledes än mot avlämnande av skriftliga, av livsmedelsnämnd utfärdade anvisningar;

så ock annan dylik föreskrift, som må vara ägnad att motverka oskäligen prisstegring eller att ordna tillförsel, saluhållande eller förbrukning av vara.

I fråga om föreskrift, som ovan sägs, skall vad i 2 § andra stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning. För förseelse mot dylik föreskrift äge Konungens befallningshavande bestämma böter från och med två till och med femhundra kronor.

Föreskrift, som i denna paragraf avses, skall, så snart ske kan, kungöras på sätt i 2 § sista stycket sägs ävensom insändas till jordbruksdepartementet. Vad nu är stadgat angående föreskrifts kungörande skall även tillämpas, då sådan föreskrift ändras eller återkallas.

8 §.

Den, som med vetskap därom, att för vara gäller enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre pris eller, i avsikt att för avyttring förvärva varan, för densamma bjuder högre pris, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor.

Lika med saluhållande av vara till högre pris än det fastställda eller bjudande av sådant högre pris anses, om för överlåtelse av varan kräves eller bjudes i annat än penningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det fastställda priset.

8 §.

Den, som med vetskap därom, att för vara gäller enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre pris eller, i avsikt att för avyttring förvärva varan, för densamma bjuder högre pris, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor. *Äro omständigheterna synligen försvärande, må till fängelse i högst sex månader dömas.*

Lika med saluhållande av vara till högre pris än det fastställda eller bjudande av sådant högre pris anses, om för överlåtelse av varan, på sätt i första stycket sägs, kräves eller bjudes i annat än penningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det fastställda priset.

Kungl. Maj:ts förslag.

Till böter, som i första stycket sagts, dömes ock den, som, med vetskap om att högsta belopp för kostnad är enligt 4 § bestämt, för kostnaden gör sig till godo högre belopp eller ock i annat än penningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det bestämda beloppet.

Samma lag vare, där någon handlar i strid mot sådan av honom avgiven utfästelse, som i 5 § avses, eller bryter mot det i samma paragraf stadgade förbudet,

eller, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, vägrar att lämna upplysning, varom i 6 § förmäles, eller vid sådan förfrågan eller vid undersökning, som i samma paragraf sägs, söker vilseleda om sitt innehav av någon i 1 § avsedd vara.

Utskottets förslag.

Till *straff*, som i första stycket sagts, dömes ock den, som, med vetskap om att högsta belopp för kostnad är enligt 4 § bestämt, för kostnaden gör sig till godo högre belopp eller ock i annat än penningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det bestämda beloppet.

9 §.

Delaktighet i förseelse mot denna lag straffas efter ty i 3 kap. strafflagen är stadgat.

10 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag eller enligt 7 § given föreskrift, fortsätter samma förseelse, skall, då han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

10 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag eller enligt 7 § given föreskrift, fortsätter samma förseelse, skall, då han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter *eller det fängelsestraff*, som äro stadgade för sådan förseelse; *dock må fängelsestraffet icke överstiga ett år.*

11 §.

Förseelse mot denna lag eller enligt 7 § given föreskrift skall åtalas av allmän åklagare.

Åtal för förseelse mot föreskrift, varom i 7 § förmäles, anhängig-göres i stad hos polisdomstol, därest särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol samt å landet vid allmän domstol. Förseelse, som i 8 § sägs, åtalas vid allmän domstol. Om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål gälle vad i allmänhet angående besvär i brottmål finnes förordnat.

12 §.

Böter för förseelse mot före-skrift, som i 7 § omförmäles, till-falle *med en tredjedel åklagaren och med två tredjedelar livsmedelsnäm-nens kassa.*

Av böter, som ådömas enligt 8 §, tillfalle *en tredjedel, dock högst femhundra kronor, åklagaren och återstoden kronan.*

Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

12 §.

Böter för förseelse mot före-skrift, som i 7 § omförmäles, *tillfalla livsmedelsnämndens kassa, men böter, som ådömas enligt 8 §, tillfalla kronan.* Saknas tillgång till böter-nas fulla gäldande, skall förvand-ling ske enligt allmänna strafflagen.

13 §.

Konungen äge meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Förordnande, som jämlikt lagen den 30 maj 1916 om fastställande av högsta pris å vissa varor vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. av Konungen eller Konungens befallningshavande givits om högsta pris å vara eller om högsta belopp av kostnad för transport eller tillhandahållande av vara, må, utan hinder av vad i samma lag eller i lagen den 27 april 1917 angående fortsatt tillämpning av lagen den 30 maj 1916 är därom annorlunda stadgat, fortfarande lända till efterrättelse, såsom vore förordnandet enligt denna lag meddelat; dock må varken förordnande, som givits jämlikt lagen den 30 maj 1916, eller sådant, som meddelats enligt denna lag, gälla längre än till och med den 30 april 1919. Vad nu är stadgat skall äga tillämpning även i fråga om bestämmelser, som jämlikt 6 § i lagen den 30 maj 1916 eller 7 § i denna lag meddelats av Konungens befallningshavande.

Beträffande sådan under tiden för denna lags giltighet begången förseelse, som avses i 7 eller 8 §, skall vad i lagen är stadgat fortfara att gälla även efter den 30 april 1919;

samt

B) att motionerna nr 112 och 376 i andra kammaren, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet under mom. A) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 april 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.
